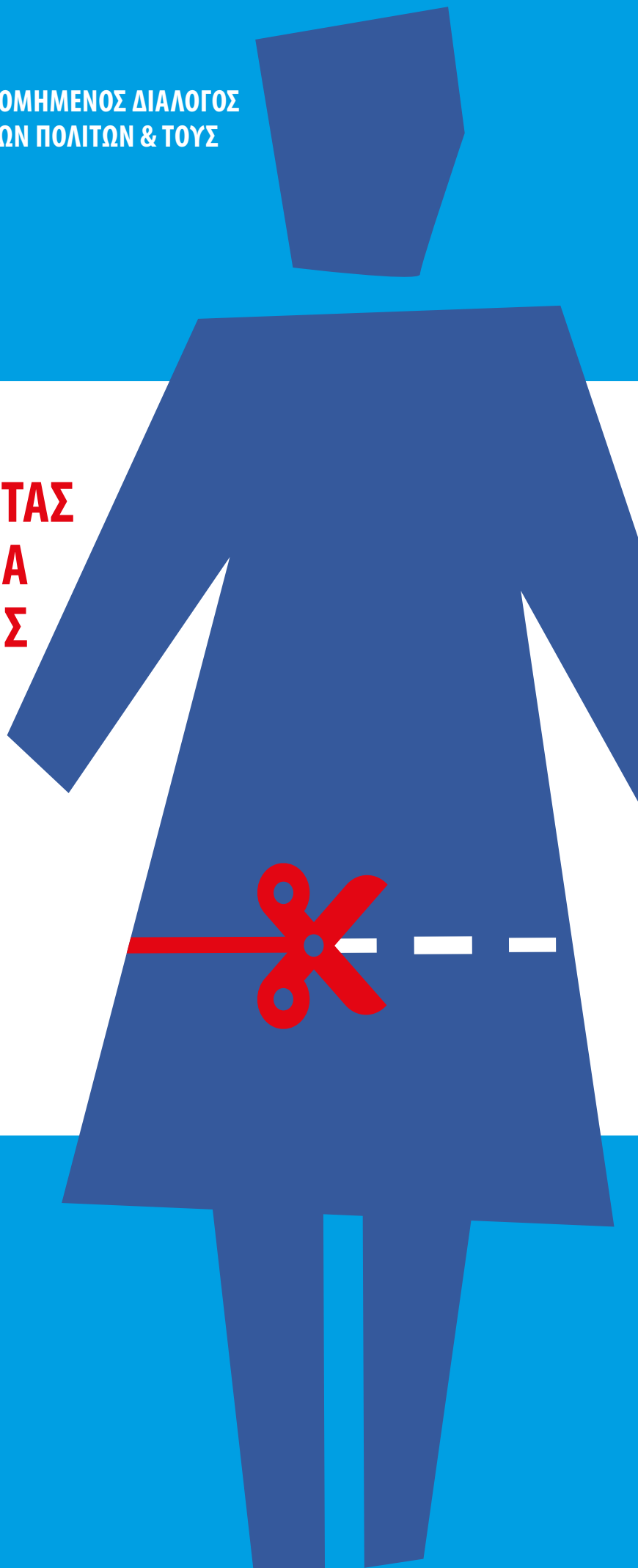

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΣΥΝΕΡΓΙΕΣ & ΔΟΜΗΜΕΝΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ & ΤΟΥΣ
ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΘΕΣΕΩΝ

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ Α.Γ.Γ.Ο. ΩΣ ΖΗΤΗΜΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Συντάκτης

Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS)

Έκδοση του

Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS), Ιούλιος 2015

Συντονισμός Προγράμματος

Italian Association for Women in Development (AIDOS)

Εταίροι Προγράμματος

- Associazione Italiana Donne per lo Sviluppo (AIDOS), Ιταλία
- Foundation for Women's Health Research and Development (FORWARD), Ηνωμένο Βασίλειο
- Mediterranean Institute of Gender Studies (M.I.G.S.), Κύπρος
- Associação para o Planeamento da Família (IPSS), Family Planning Association, Πορτογαλία

Η παρούσα έκδοση παράχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Συνεργασία, Συνέργιες και Δομημένος Διάλογος ανάμεσα στην Κοινωνία των Πολιτών και των Θεσμών της Ε.Ε., με την οικονομική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Γυναικών της Μεσογείου. Το περιεχόμενο της παρούσας έκδοσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS) και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θερμές ευχαριστίες στις συγγραφείς του κειμένου διατύπωσης θέσεων και των τεσσάρων ενημερωτικών δελτίων, Μαρία Επαμεινώνδα και Anna Zobnina.

Σχεδιασμός και σελιδοποίηση: Redtank

**ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΣΕΙΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΩΝ
ΔΕΛΤΙΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΕΙ-
ΜΕΝΟ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ ΘΕΣΕΩΝ**

<http://goo.gl/WhLPYg>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

----- Το παρόν κείμενο διατύπωσης θέσεων αντικατοπτρίζει τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου END FGM, ενός Δικτύου το οποίο εκπροσωπείται από 11 οργανώσεις που εδρεύουν σε 10 ευρωπαϊκές χώρες¹ και οραματίζεται έναν κόσμο όπου οι γυναίκες και τα κορίτσια θα είναι ενδυναμωμένες και απαλλαγμένες από κάθε μορφή βίας με βάση το φύλο, και ιδίως από τον ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων (Α.Γ.Γ.Ο. – Female Genital Mutilation, FGM), όπου οι φωνές τους θα ακούγονται και όπου θα μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους και να κάνουν ενημερωμένες επιλογές για τη ζωή τους.

Στο κείμενο αυτό, το ζήτημα του Α.Γ.Γ.Ο. αντιμετωπίζεται ως μείζων παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών. Επισημαίνονται βασικά στοιχεία για την καταπολέμηση της πρακτικής και περιλαμβάνονται διδάγματα και ελπιδοφόρες προσεγγίσεις στην αναπτυξιακή συνεργασία. Παρέχεται μια επισκόπηση των αιτιών και των επιβλαβών συνεπειών της πρακτικής για τη ζωή των γυναικών και των κοριτσιών, και γίνεται αναφορά στο νομικό καθεστώς που περιλαμβάνεται σε διεθνείς, ευρωπαϊκές και περιφερειακές συμβάσεις, συνθήκες και έγγραφα συναίνεσης, μέσω της προώθησης μιας προσέγγισης που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και χρησιμοποιώντας γλώσσα ενδυνάμωσης και μη στιγματισμού.

Το παρόν κείμενο διατύπωσης θέσεων έχει ως στόχο να αποτελέσει συμβουλευτικό εργαλείο για τους θεσμούς και τους φορείς λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ορθή ενσωμάτωση και τη χρηματοδοτημένες δράσεις για την καταπολέμηση του Α.Γ.Γ.Ο στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν, ως ζήτημα φύλου και ανάπτυξης.

Τέλος, το κείμενο διατύπωσης θέσεων απευθύνει έναν κατάλογο συγκεκριμένων συστάσεων σε όλους τους θεσμούς, με ειδική αναφορά στην Ε.Ε. και τα Κράτη Μέλη της και με όραμα την εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο., ώστε όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια να μπορούν να απολαμβάνουν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία και τα δικαιώματά τους, χωρίς εξαναγκασμό, διακρίσεις και άσκηση βίας. Οι συστάσεις διευκολύνουν την ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την ανάπτυξη πολιτικών και καινοτόμων προσεγγίσεων για την εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο. στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

1 Associazione Italiana Donne per lo Sviluppo (AIDOS) Ιταλία, Akina Dada Wa Africa (AKIDWA) Ιρλανδία, Associação para o Planeamento da Família (APF) Πορτογαλία, Equilibres et Populations (EquiPop) Γαλλία, De Federatie van Somalische Associaties (FSAN) Ολλανδία, Foundation for Women's Health Research and Development (FORWARD) Ηνωμένο Βασίλειο, Groupe pour l'abolition des mutilations sexuelles (GAMS) Βέλγιο, INTACT Βέλγιο, Lebendige Kommunikation mit Frauen in ihren Kulturen e.V. Γερμανία, Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS) Κύπρος, Kvinnointegritet (Female Integrity) Σουηδία.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΓΕΝΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ [Α.Γ.Γ.Ο.]

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τον Α.Γ.Γ.Ο. ως «κάθε διαδικασία που συνεπάγεται τη μερική ή ολική αφαίρεση των εξωτερικών γυναικείων γεννητικών οργάνων ή άλλο τραυματισμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων για μη ιατρικούς λόγους» (Π.Ο.Υ., 2008). Ο Α.Γ.Γ.Ο. επιφέρει σωματικές και ψυχολογικές συνέπειες για την υγεία που ποικίλλουν ανάλογα με το είδος της τομής και τις προσωπικές εμπειρίες (Π.Ο.Υ., 2008). Ως εκ τούτου, ο Α.Γ.Γ.Ο. έχει αντίκτυπο στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών

και στην απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Ο τρέχων κυρίαρχος λόγος σχετικά με την καταπολέμηση του Α.Γ.Γ.Ο. που επικεντρώνεται στην προσέγγιση του κοινωνικού κανόνα, δεν αναγνωρίζει πλήρως τη διάσταση του φύλου και το αναπτυξιακό πλαίσιο αυτής της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το παρόν κείμενο διατύπωσης θέσεων διερευνά κάποιες από τις συνέπειες του Α.Γ.Γ.Ο. όσον αφορά το φύλο, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη, με στόχο να προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση του Α.Γ.Γ.Ο.

ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ Α.Γ.Γ.Ο.

Σύμφωνα με την τελευταία Στατιστική Επισκόπηση της UNICEF (UNICEF, 2013), στις 29 χώρες όπου επικεντρώνεται η πρακτική του Α.Γ.Γ.Ο. και για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, πάνω από 125 εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες έχουν υποστεί Α.Γ.Γ.Ο. Ωστόσο τα πραγματικά στοιχεία παραμένουν άγνωστα, αφού είναι σχεδόν ανύπαρκτα τα αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την έκταση του φαινομένου σε αυτές τις πληθυσμιακές ομάδες. Η πρακτική είναι πιο συχνή στη Δυτική, την Ανατολική και τη Βορειοανατολική Αφρική, ενώ τα ισχύοντα ποσοστά διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα (από σχεδόν 98% στη Σομαλία έως λιγότερο από 2% στην Ουγκάντα), αλλά και στο εσωτερικό των χωρών. Μάλιστα, τουλάχιστον στις αφρικανικές χώρες που μαστίζονται από τον Α.Γ.Γ.Ο., οι διακυμάνσεις στη διάδοση του Α.Γ.Γ.Ο. μπορούν να γίνουν καλύτερα κατανοητές βάσει της εθνοτικής σύνθεσης του πληθυσμού, όχι βάσει της εθνικότητας.

Στο παρελθόν, υπήρχε η κοινή πεποίθηση ότι ο Α.Γ.Γ.Ο. περιοριζόταν στην Αφρική, ενώ σήμερα υπάρχουν στοιχεία ότι η πρακτική ασκείται και σε άλλες κοινότητες στην Ασία και τη Μέση Ανατολή (συμπεριλαμβανομένων της Ινδονησίας, του Ιράν, του Ιράκ, της Ινδίας, της Μαλαισίας και του Πακιστάν), αλλά και στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία, μέσα από μεταναστευτικές κοινότητες από χώρες που μαστίζονται από τον Α.Γ.Γ.Ο.

Την τελευταία δεκαετία, διεθνείς συμφωνίες-ορό-

σημα, συμπεριλαμβανομένων του Προγράμματος Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη (ICPD), της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου και του Ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. το 2012 (A/RES/67/146), αντιμετωπίζουν τον Α.Γ.Γ.Ο. ως κεντρικό ζήτημα για την προώθηση της ισότητας των φύλων και της βιώσιμης ανάπτυξης. Υπάρχουν επίσης ορισμένες περιφερειακές αφρικανικές και ευρωπαϊκές πράξεις, όπως το Πρωτόκολλο του Αφρικανικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών σχετικά με τα Δικαιώματα των Γυναικών στην Αφρική (Πρωτόκολλο του Μαπούτο) και η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, που αφορούν συγκεκριμένα τον Α.Γ.Γ.Ο. και είναι κομβικές για την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων ώστε να καταπολεμηθεί η πρακτική.

Οι εν λόγω συμφωνίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζουν την πρακτική του Α.Γ.Γ.Ο. ως μορφή έμφυλης βίας, ως παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών και ως παραβίαση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων τους. Οι συγκεκριμένες πράξεις είναι κεντρικής σημασίας όχι μόνο για τα προγράμματα που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα τον Α.Γ.Γ.Ο. μέσω υπηρεσιών πρόληψης και υποστήριξης, αλλά και για οποιαδήποτε αποτελεσματική πληθυσμιακή και αναπτυξιακή πολιτική. Στο πλαίσιο αυτό η επίτευξη σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και η διασφάλιση των συναφών δικαιωμάτων για κάθε άνθρωπο είναι ζωτικής σημασίας για την εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και για τη διασφάλιση θετικού αντίκτυπου στην ανάπτυξη της κοινωνίας, στο περιβάλλον και στην κοινωνική συνοχή.

Α.Γ.Γ.Ο. ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2009 σχετικά με τον Α.Γ.Γ.Ο. υπολογίζει ότι 500.000 γυναίκες και κορίτσια με Α.Γ.Γ.Ο. ζουν στην Ευρώπη και επιπλέον 180.000 κορίτσια και γυναίκες διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν την πρακτική κάθε χρόνο (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2009). Ενώ υπάρχει ανάγκη για περισσότερα στοιχεία σχετικά με την έκταση της πρακτικής στην Ευρώπη, πολλές γυναίκες και κορίτσια από κοινότητες όπου εφαρμόζεται η πρακτική του Α.Γ.Γ.Ο. ζουν στην Ευρώπη. Κάποιες είναι μετανάστριες, ενώ άλλες έχουν Ευρωπαϊκή υπηκοότητα και γεννήθηκαν στην Ευρώπη από τουλάχιστον έναν γονέα από οικογένεια μεταναστών. Κάποιες μελέτες στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων μελετών που έχουν διεξαχθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Νορβηγία και την Ολλανδία, δείχνουν ότι οι μετανάστριες δεύτερης γενιάς που έχουν γεννηθεί στην Ευρώπη έχουν λιγότερες πιθανότητες να υποβληθούν σε Α.Γ.Γ.Ο., καθώς οι οικογένειες δεν αντιμετωπίζουν στην Ευρώπη παρόμοια κοινωνική πίεση στην Ευρώπη με εκείνη που αντιμετωπίζουν στη χώρα καταγωγής τους. Ωστόσο, οι οικογένειες που ζουν στην Ευρώπη εξακολουθούν να έχουν ισχυρούς δεσμούς, μέσω εμβασμάτων (χρηματικών δεσμών) επίσης, με τις χώρες καταγωγής τους, και μερικές μπορεί να υφίστανται τεράστια πίεση για να συνεχίσουν την πρακτική του Α.Γ.Γ.Ο. Επιπλέον, πολλοί μετανάστες και μετανάστριες αισθάνονται ότι η αίσθηση της ταυτότητάς τους συνδέεται με την υπεράσπιση των εθνοτικών κοινωνικών κανόνων και αξιών τους· αυτό θα μπορούσε να εξηγήσει τη διαιώνιση της πρακτικής σε ορισμένες κοινότητες.

Η πρόσφατη συζήτηση για τον Α.Γ.Γ.Ο. επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στη σημασία της «οικοδόμησης γεφυρών» ανάμεσα στην Αφρική και την Ευρώπη. Είναι κοινή παραδοχή ότι η σχέση μεταξύ κοινοτήτων στις χώρες προέλευσης και στις χώρες προορισμού έχει αντίκτυπο στην απόφαση αν θα πραγματοποιηθεί Α.Γ.Γ.Ο. ή όχι. Παρά ταύτα, η κατανόηση της πρακτικής εξακολουθεί να είναι πολύ ανεπαρκής και πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω, τόσο ως προς την έρευνα όσο και ως προς τον καθορισμό συγκεκριμένων δράσεων και προγραμμάτων.

ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ

1 Η συστηματική συλλογή δεδομένων είναι ουσιώδης σε όλες τις περιφέρειες και τις χώρες όπου επικρατεί ο Α.Γ.Γ.Ο., προκειμένου να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί στοχευμένη και στοιχειοθετημένη πολιτική και αντίστοιχα προγράμματα.

2 Καθώς οι μεταναστευτικές κοινότητες που ζουν στην Ευρώπη θα μπορούσαν να διαδραματίσουν έναν ρόλο στην απόφαση για το αν πρέπει να πραγματοποιηθεί ο Α.Γ.Γ.Ο. ή όχι, η οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των δύο ηπείρων είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί μια πολιτική απάντηση η οποία θα λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που οδηγούν στη διαιώνιση της πρακτικής.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ END FGM ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ:

1 Να αναπτύξουν και να υποστηρίξουν επαρκώς χρηματοδοτημένη έρευνα και ανάλυση του Α.Γ.Γ.Ο., συμπεριλαμβανομένης της συλλογής συγκρίσιμων αναλυτικών στατιστικών στοιχείων σε όλες τις πληττόμενες περιοχές και χώρες, από την Ευρώπη έως την Αφρική, την Ασία και τη Μέση Ανατολή.

2 Να υποστηρίξουν παρεμβάσεις με στόχο την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των μεταναστών και των μεταναστριών που ζουν στην Ευρώπη και των κοινοτήτων στις χώρες καταγωγής τους.

3 Να προωθήσουν, να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σχέδια και προγράμματα που θα λαμβάνουν υπόψη τον ρόλο των μεταναστών και μεταναστριών στην εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο., καθώς και τις διαφορές μεταξύ των νεοφερμένων μεταναστών και μεταναστριών και όσων έχουν ήδη εγκατασταθεί στη χώρα διαμονής τους.

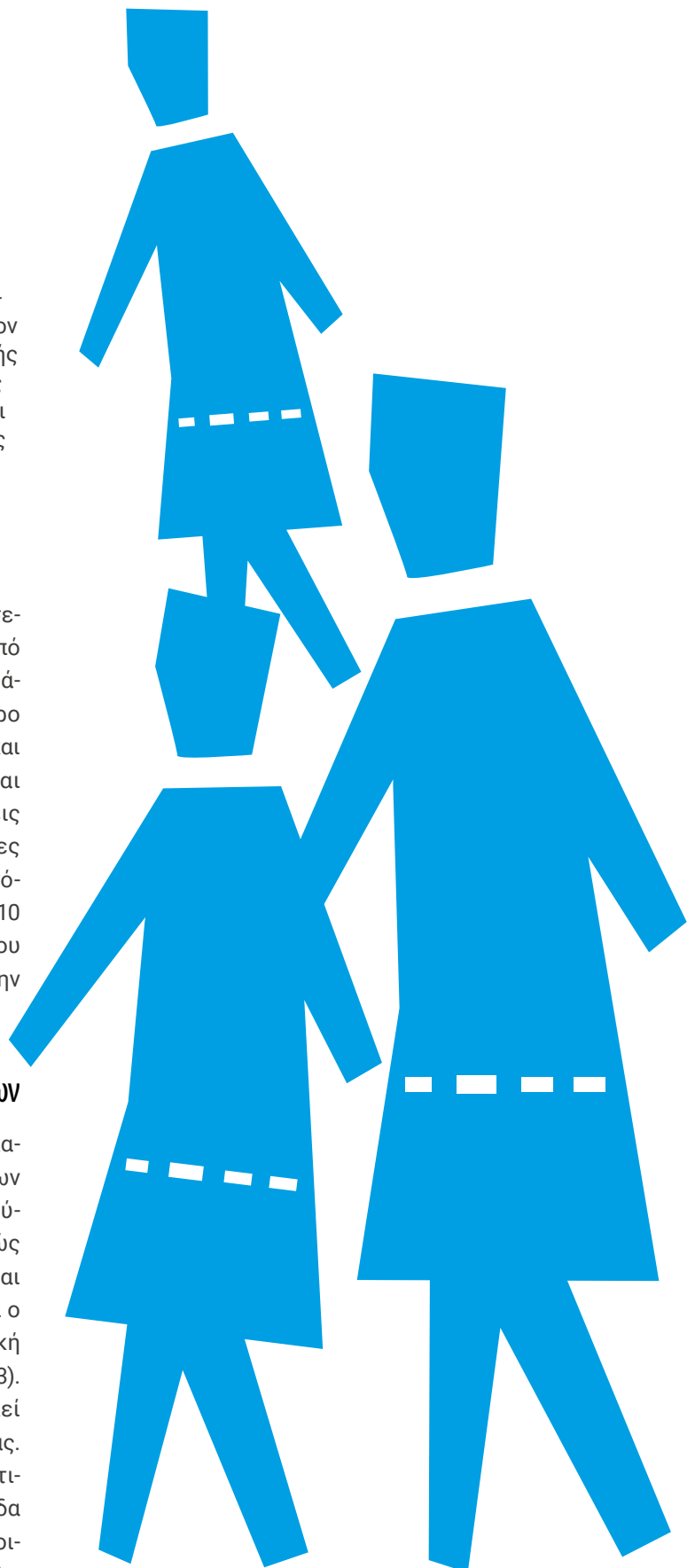
Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΑ

Στο παρελθόν, οι παγκόσμιες εκστρατείες και προσπάθειες για την αντιμετώπιση του Α.Γ.Γ.Ο. επικεντρώνονταν κυρίως στις αρνητικές συνέπειες της πρακτικής για την υγεία. Η αντίληψη ήταν ότι η πρακτική θα έπαυε, αν υπήρχε επίγνωση των αρνητικών επιπτώσεων του Α.Γ.Γ.Ο. στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και την ευημερία των κοριτσιών και των γυναικών. Ωστόσο, μελέτες που πραγματοποιήθηκαν από όργανα του Ο.Η.Ε. (Ταμείο του Ο.Η.Ε. για τη Δημογραφία [UNFPA] 2008) έχουν δείξει ότι οι προσεγγίσεις που επικεντρώθηκαν αποκλειστικά στη σωματική βλάβη που προκαλείται από τον Α.Γ.Γ.Ο. είχαν σε ορισμένες χώρες εκ παραδρομής ως αποτέλεσμα την αύξηση της ιατροκοποίησης της πρακτικής. Η ιατροκοποίηση του Α.Γ.Γ.Ο. έχει καταδικαστεί από αρχές ιατρικής αδειοδότησης και επαγγελματικές ενώσεις, όπως και από τις οργανώσεις του Ο.Η.Ε.

Μέσω εντατικής έρευνας, διεθνών διαβουλεύσεων και των διδαγμάτων που αντλήθηκαν μετά από είκοσι και πλέον χρόνια αναπτυξιακών προγραμμάτων, ο Α.Γ.Γ.Ο. αναγνωρίζεται ολοένα περισσότερο ως παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών. Ως εκ τούτου, υιοθετήθηκαν και υλοποιήθηκαν πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση της πρακτικής, οι οποίες περιλάμβαναν καλύτερη και πιο ολιστική κατανόηση του φαινομένου. Ειδικότερα, τα τελευταία 10 χρόνια, οι εκστρατείες για την αντιμετώπιση του Α.Γ.Γ.Ο. έχουν επικεντρωθεί κατά κύριο λόγο στην «προσέγγιση του κοινωνικού κανόνα».

Ο Α.Γ.Γ.Ο. και η θεωρία των Κοινωνικών Κανόνων

Ως κοινωνικοί κανόνες ορίζονται οι συνήθεις κανόνες που διέπουν τη συμπεριφορά των ομάδων και των κοινωνιών. Αυτοί αφορούν το τι πιστεύουν ότι είναι ηθικά σωστό οι κοινότητες και πώς αναμένουν από τα μέλη τους να συμπεριφέρονται και να δρουν. Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι ο Α.Γ.Γ.Ο. λειτουργεί ως αυτοενισχυόμενη κοινωνική σύμβαση ή ως κοινωνικός κανόνας (UNICEF, 2013). Στις κοινωνίες όπου ασκείται, ο Α.Γ.Γ.Ο. αποτελεί κοινωνικά υποστηριζόμενο κανόνα συμπεριφοράς. Οι οικογένειες και τα άτομα διατηρούν την πρακτική επειδή πιστεύουν ότι αναμένεται από την ομάδα τους ή την κοινωνία να την εφαρμόζουν. Τα στοιχεία δείχνουν ότι ο Α.Γ.Γ.Ο. συνδέεται σε μεγάλο

βαθμό με την κοινωνική θέση, την αξιοπρέπεια και την τιμή των κοριτσιών και των οικογενειών τους (UNICEF, 2013). Η κοινωνική υποχρέωση συμμόρφωσης με την πρακτική ενισχύεται από την προοπτική ότι αν δεν συμμορφωθούν, θα αντιμετωπίσουν κοινωνικές κυρώσεις, όπως κοινωνικό αποκλεισμό, κριτική, γελοιοποίηση, στιγματισμό ή δυσκολία να παντρεύουν τις κόρες τους. Το τελευταίο, ιδίως, αποτελεί κυρίαρχη ανησυχία για ένα κορίτσι και την οικογένειά της, σε μια κοινωνία όπου η ιδιότητα της συζύγου και της μητέρας είναι συχνά ο μόνος τρόπος για να γίνει πλήρες και αναγνωρισμένο μέλος της κοινότητας και όπου ο Α.Γ.Γ.Ο. προσδιορίζει την ταυτότητα φύλου των γυναικών. Είναι επίσης άρρηκτα συνδεδεμένο με τη διασφάλιση της οικονομικής ασφάλειας ενός κοριτσιού κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής της. Από την άποψη αυτή, η μη συμμόρφωση θα επέφερε μεγαλύτερη ζημιά, δεδομένου ότι θα οδηγούσε στην ντροπή και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Η εμπειρία στον τομέα έδειξε (UNICEF, 2013) ότι η ατομική δέσμευση παύσης της πρακτικής δεν είναι επαρκής ώστε να διατηρηθεί με ουσιαστικό τρόπο. Η απόφαση συνέχισης της πρακτικής εξαρτάται από τη συμπεριφορά των υπόλοιπων μελών στην κοινότητα, αλλά και από τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες σε σχέση με το τι σκέφτονται τα άλλα μέλη, που συχνά ενισχύονται από την οικογένεια και την κοινωνική πίεση.

Σύμφωνα με την οπτική του κοινωνικού κανόνα, για να εξαλειφθεί ο Α.Γ.Γ.Ο. σε μια κοινότητα στο σύνολό της, πρέπει να αλλάξουν οι κοινωνικές προσδοκίες εντός αλλά και μεταξύ των οικογενειών. Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο αν σημαντικός αριθμός οικογενειών μέσα σε μια κοινότητα επιλέξουν συλλογικά και συντονισμένα να παύσουν την πρακτική, έτσι ώστε να μην βρεθεί κανένα κορίτσι και καμία οικογένεια σε μειονεκτική θέση λόγω της απόφασης αυτής (UNICEF, 2008). Για να πετύχει αυτό, είναι ουσιώδες τα μέλη της κοινότητας να γνωρίζουν και να εμπιστεύονται τις προθέσεις των ομοίων τους.

Η σημασία των ομάδων ομοίων δεν πρέπει να υποτιμάται, καθώς τα στοιχεία δείχνουν ότι μόνο όταν η πληροφόρηση προέρχεται από κάποιον όμοιο, είναι πρόθυμος κανείς να την αποδεχθεί (Johansen, Diop, Laverack, και Leye, 2013).

Το συνεχές της βίας

Σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Παιδιού του Ο.Η.Ε. (CRC) και της Επιτροπής Εξάλειψης των Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (CEDAW), «οι κοινωνικοί κανόνες είναι αλληλένδετοι, πράγμα που σημαίνει ότι οι επιβλαβείς πρακτικές δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μεμονωμένα, αλλά εντός ενός ευρύτερου πλαισίου, αφού κατανοηθεί πλήρως πώς οι πρακτικές συνδέονται με άλλους πολιτισμικούς και κοινωνικούς κανόνες και άλλες πρακτικές» (Κοινές συστάσεις CRC/CEDAW, 2014, §58).

Γι' αυτό είναι καθοριστικής σημασίας να αντιμετωπίζεται ο Α.Γ.Γ.Ο. ως τμήμα του συνεχούς της βίας που ενδέχεται να βιώσει μια γυναίκα κατά τη διάρκεια της ζωής της, σε συνδυασμό με άλλες πιθανές επιβλαβείς πρακτικές, όπως ο γάμος σε παιδική ηλικία ή με εξαναγκασμό. «Η βία κατά των γυναικών είναι συχνά ένας κύκλος κακοποίησης που εκδηλώνεται με πολλές μορφές σε ολόκληρη τη ζωή τους» (UNICEF, 2000). Ο Α.Γ.Γ.Ο. και ο γάμος σε παιδική ηλικία ή με εξαναγκασμό μπορεί να είναι τμήμα αυτού του συνεχούς, καθώς οφείλονται σε κυρίαρχους κοινωνικούς κανόνες που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα ενός κοριτσιού και εμποδισμένες ανισότητες μεταξύ των φύλων. Θεωρείται ότι αμφότερες οι πρακτικές αυξάνουν την πιθανότητα τόσο της προγαμιαίας παρθενίας όσο και της συζυγικής πίστης, οι οποίες θεωρούνται σημάδια ηθικής και εντιμότητας. Στις κοινότητες όπου ασκείται ο Α.Γ.Γ.Ο., είναι πιο πιθανό να λάβουν χώρα γάμοι σε παιδική ηλικία, ενώ σε ορισμένες κοινότητες που μαστίζονται από τον Α.Γ.Γ.Ο., ο Α.Γ.Γ.Ο. πραγματοποιείται κατά την εφηβεία και ο γάμος κανονίζεται αμέσως μετά.²

2 Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη σχέση ανάμεσα στο Α.Γ.Γ.Ο. και τον Γάμο σε Παιδική Ηλικία, βλ. World Vision, «Exploring the links: Female genital mutilation/cutting and early marriage», κείμενο έρευνας, Μάιος 2014, http://9bb63f6dda0f744fa444-9471a7fca5768cc513a2e3c4a260910b.r43.cf3.rackcdn.com/files/4814/0068/7160/Exploring_the_links_FGM_cutting_and_early_marriage.pdf

ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ

1

Ο Α.Γ.Γ.Ο. αποτελεί κοινωνικό κανόνα, και όλες οι προσπάθειες για τον τερματισμό της πρακτικής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική λειτουργία την οποία πληροί εντός των κοινοτήτων και τη σημασία των κοινωνικών προσδοκιών για τα μέλη τους.

2

Η αλλαγή των ατομικών στάσεων απέναντι στον Α.Γ.Γ.Ο. δεν επαρκεί για να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη εξάλειψή του σε παγκόσμιο επίπεδο. Αν δεν κατανοήσουμε τις ρίζες της κοινωνικής σημασίας του Α.Γ.Γ.Ο. για τα άτομα που τον διαπράττουν, δεν θα καταφέρουμε να επιτύχουμε τους στόχους μας (Toubia, 2003).

3

Η αλλαγή των κοινωνικών κανόνων είναι μια μη γραμμική και μακροπρόθεσμη διαδικασία που απαιτεί συντονισμένες και ολοκληρωμένες προσπάθειες προκειμένου να είναι βιώσιμη η αλλαγή. Υπάρχει η ανάγκη ολιστικής προσέγγισης, συλλογικής ή κοινοτικής, που θα έχει ως γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θα περιλαμβάνει την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, ιδίως των γυναικών και των κοριτσιών (Κοινές συστάσεις CRC/CEDAW, 2014, 60).

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ END FGM ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ:

1

Να αναπτύξουν και να προωθήσουν ολιστικές, πολύ-πρισματικές και μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις που θα λαμβάνουν υπόψη τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς κανόνες και θα περιλαμβάνουν το σύνολο της κοινότητας, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις χώρες καταγωγής.

2

Να αναπτύξουν ένα πλαίσιο πολιτικής για τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών που θα συμπεριλαμβάνει τον Α.Γ.Γ.Ο., και να ενσωματώσουν το ζήτημα στις υφιστάμενες εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές για την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των παιδιών.

3

Να διερευνήσουν τις σχέσεις μεταξύ του Α.Γ.Γ.Ο. και άλλων μορφών έμφυλης βίας, ιδίως του γάμο σε παιδική ηλικία.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΑ ΣΕ ΜΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ Α.Γ.Γ.Ο.

Έμφυλες σχέσεις εξουσίας και Α.Γ.Γ.Ο.

Ενώ η προσέγγιση του κοινωνικού κανόνα παρέχει μια καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών μηχανισμών που οδηγούν στον Α.Γ.Γ.Ο., υπάρχει επίσης ανάγκη να κατανοήσουμε καλύτερα τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τη δυναμική της έμφυλης εξουσίας που περιβάλλουν την πρακτική. Η προσέγγιση αυτή έχει ως στόχο την καλύτερη ενημέρωση των πολιτικών πρόληψης και προστασίας για την αντιμετώπιση του Α.Γ.Γ.Ο.

Για να κατανοήσουμε αυτό το φαινόμενο, ο Α.Γ.Γ.Ο. πρέπει να γίνει κατανοητός ως κοινωνικός κανόνας που βασίζεται στις σχέσεις των φύλων και ιδίως στις «σιωπηρές διαπραγματεύσεις εξουσίας» μεταξύ γυναικών και ανδρών στις πληττόμενες κοινότητες. Από την άποψη αυτή, ο Α.Γ.Γ.Ο. συνδέεται άμεσα με τις έμφυλες σχέσεις εξουσίας, με τη θέση των γυναικών και των κοριτσιών σε μια δεδομένη κοινωνία και με το επίπεδο ενδυνάμωσης ή αυτενέργειάς τους (Toubia, 2003).

Οι γυναίκες από κοινότητες που πλήττονται από τον Α.Γ.Γ.Ο. έχουν ευνόητους λόγους να συμμορφώνονται με τον κοινωνικό κανόνα του Α.Γ.Γ.Ο. και με άλλους κοινωνικούς κανόνες που σχετίζονται με το φύλο. Καθώς ζουν σε μια έντονα πατριαρχική κοινωνία, η διαπραγματευτική τους δύναμη είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Η έλλειψη επιλογής για την ίδια τους τη ζωή σημαίνει ότι ο ακρωτηριασμός των θυγατέρων τους και η συμμόρφωση με άλλους κοινωνικούς κανόνες, ιδιαίτερα εκείνους που συνδέονται με τη σεξουαλικότητα και την οικονομία της αναπαραγωγής, είναι ουσιώδης για τη διατήρηση αυτών των σιωπηρών διαπραγματεύσεων εξουσίας (Toubia, 2003). Ως εκ τούτου οι γυναίκες είναι εξαιρετικά απρόθυμες να εκχωρήσουν την ελάχιστη εξουσία που έχουν, εκτός αν τους προσφερθούν ισοδύναμα ή μεγαλύτερα οφέλη από αυτά που ήδη έχουν (Toubia, 2003). Αυτό μπορεί να μας βοηθήσει να εξηγήσουμε γιατί σε πλαίσια όπου η πρακτική εξακολουθεί να αποτελεί κανόνα, οι γυναίκες συνεχίζουν να ασκούν τον Α.Γ.Γ.Ο., ανεξάρτητα από τις γνώσεις τους για τις αρνητικές συνέπειες της πρακτικής στην υγεία ή τον φόβο των ποινικών κυρώσεων, σε πλαίσια που εστιάζουν αποκλειστικά στην ποινικοποίηση

της πρακτικής.

Είναι καθοριστικής σημασίας ότι οι δράσεις που αποσκοπούν στην ενημέρωση των γυναικών σχετικά με τις επιβλαβείς συνέπειες του Α.Γ.Γ.Ο. πρέπει να συνοδεύονται από εναλλακτικά εργαλεία αυτο-ενδυνάμωσης για τη δημιουργία ενός ασφαλές-στερου κοινωνικού περιβάλλοντος για τα κορίτσια και τις γυναίκες. Αυτό θα τους επιτρέψει να κάνουν ελεύθερες και ενημερωμένες επιλογές σχετικά με το αν πρέπει να σταματήσουν την πρακτική ή όχι. Για την επίτευξη αλλαγών στις πεποιθήσεις και τις στάσεις των γυναικών, έτσι ώστε να οδηγηθούν στην απόφαση να σταματήσουν τον Α.Γ.Γ.Ο., θα πρέπει να δημιουργηθούν ευκαιρίες που θα λαμβάνουν υπόψη τις πρακτικές και στρατηγικές έμφυλες ανάγκες τους. Αυτή η προσέγγιση παρέχει στις γυναίκες επιλογές διαβίωσης, όπως ευκαιρίες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων ηγεσίας και λήψης αποφάσεων, καθώς και την ικανότητα άσκησης των νομικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους. «Η ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών μέσα από την εκπαίδευση και τις οικονομικές ευκαιρίες έχει αποδειχθεί πολλά υποσχόμενη στο να πειστούν οι κοινότητες να σταματήσουν την πρακτική». (Γραφείο Αναφοράς Πληθυσμού, 2013)

Ο Α.Γ.Γ.Ο. ως ζήτημα βιώσιμης ανάπτυξης

Οι γυναίκες, οι άνδρες και οι οικογένειες στις κοινότητες που πλήττονται από τον Α.Γ.Γ.Ο. έχουν πιο σημαντικές προτεραιότητες από την εγκατάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο., όπως, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση στην υγεία, την εκπαίδευση, την υγιεινή, τη βελτίωση της γεωργίας και της επεξεργασίας τροφίμων. Είναι ζωτικής σημασίας να ενσωματωθεί η εξάλειψη της πρακτικής του Α.Γ.Γ.Ο. ως βασικό στοιχείο για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων σε αυτούς τους τομείς. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι όταν ο Α.Γ.Γ.Ο. αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο προγραμμάτων ευρύτερης ανάπτυξης, οι παρεμβάσεις για τη πρόληψή του είναι πιο αποτελεσματικές και τυγχάνουν καλύτερης υποδοχής από τις πληττόμενες κοινότητες, διότι τα εν λόγω προγράμματα τις βοηθούν να ξεπεράσουν άλλα πιεστικά ζητήματα και προκλήσεις που επηρεάζουν

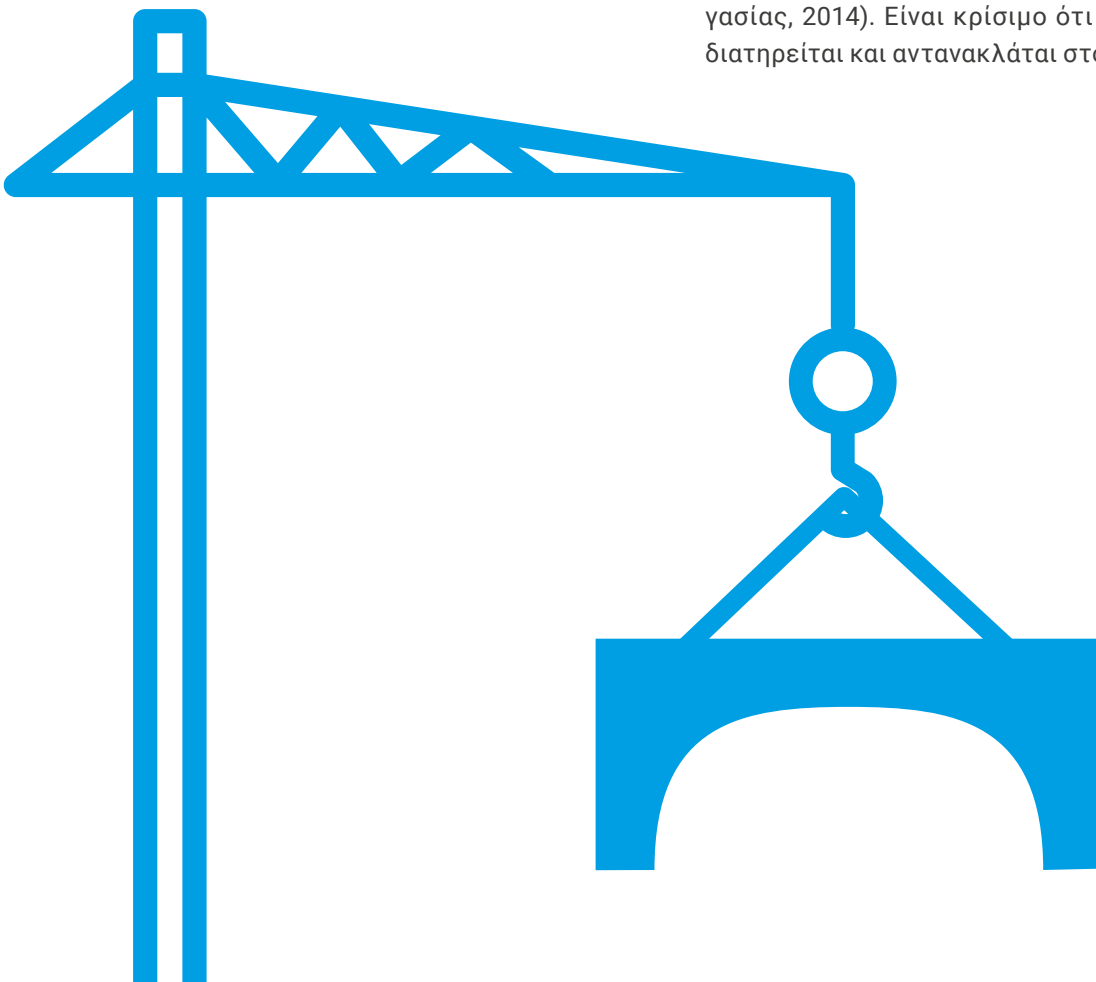
την καθημερινή τους ζωή και την πρόσβαση σε βασικές ανάγκες.

Αντί να αναπτύσσονται προγράμματα που εστιάζουν αποκλειστικά στην πρόληψη του Α.Γ.Γ.Ο., οι πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις –τόσο οικονομικά όσο και από την άποψη της μείωσης των ποσοστών διάδοσης– φαίνεται να είναι εκείνες που προσεγγίζουν την εξάλειψη της πρακτικής στο πλαίσιο ευρύτερων αναπτυξιακών πολιτικών, προγραμμάτων και σχεδίων. Αυτά τα προγράμματα και τα σχέδια μπορούν να εστιάζουν στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα αντίστοιχα δικαιώματα (συμπεριλαμβανομένων της πρόληψης του ιού HIV/AIDS και της παροχής υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και αντίστοιχων δικαιωμάτων), καθώς και στην ασφαλή μητρότητα, την παιδική θνησιμότητα και την υγεία και χειραφέτηση των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην εκπαίδευση και σε οικονομικές ευκαιρίες. Άλλα προγράμματα μπορούν να ενσωματώνουν τον Α.Γ.Γ.Ο. σε πιο ολοκληρωμένα προγράμματα για την αγροτική και βιομηχανική ανάπτυξη και την μείωση της φτώχειας.

Ο Α.Γ.Γ.Ο. αποτελεί παγκόσμια παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εκτείνεται στην Αφρική, τη Μέση Ανατολή, την Ασία, τη Βόρεια Αμερική

και την Ευρώπη. Η παγκόσμια διάσταση του Α.Γ.Γ.Ο. απαιτεί την ανάπτυξη διακρατικών και διηπειρωτικών παρεμβάσεων, με έμφαση στην οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των κοινοτήτων που ζουν τόσο στην Ευρώπη όσο και στις πληττόμενες ηπείρους, ιδίως την Αφρική. Τα προγράμματα πρέπει να ευνοούν μια προσέγγιση «από κάτω προς τα πάνω», προωθώντας την άμεση συμμετοχή ολόκληρης της κοινότητας και περικλείοντας όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών, των νέων, των ηγετών της κοινότητας, των πολιτικών ιθυνόντων και των ΜΜΕ.

Ακόμα πιο σημαντικό είναι ότι ο Α.Γ.Γ.Ο. πρέπει να ενταχθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αναπτυξιακής πολιτικής που θα περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου και των δικαιωμάτων των γυναικών. Η τρέχουσα διαδικασία για την επίτευξη στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (SDG) παρέχει το κατάλληλο χρονικό πλαίσιο για την αντιμετώπισή του. Στην τωρινή του εκδοχή, το Κείμενο της Τελικής Πρότασης (Ιούλιος 2014), που δημοσιεύτηκε από την Ανοικτή Ομάδα Εργασίας (την ομάδα που ήταν επιφορτισμένη με την επίβλεψη της διαδικασίας SDG) περιλαμβάνει έναν στόχο για την εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο. και όλων των άλλων επιβλαβών πρακτικών στο πλαίσιο του στόχου για την «επίτευξη της ισότητας των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών» (Ανοικτή Ομάδα Εργασίας, 2014). Είναι κρίσιμο ότι ο στόχος αυτός διατηρείται και αντανακλάται στο τελικό πλαίσιο.

ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ

1

Τα αίτια της διαιώνισης του Α.Γ.Γ.Ο. συνδέονται με άνισες έμφυλες σχέσεις εξουσίας και την έλλειψη ενδυνάμωσης των κοριτσιών και των γυναικών στις οικογένειες ή τις κοινότητές τους.

2

Οι γυναίκες ενδέχεται να διαφυλάσσουν και να ασκούν τον Α.Γ.Γ.Ο., καθώς τον χρησιμοποιούν ως εργαλείο απόκτησης εξουσίας. Παραιτούνται από τα γεννητικά τους όργανα με αντάλλαγμα την κοινωνική αποδοχή, την υλική επιβίωση (τον γάμο) και άλλες ελευθερίες.

3

Αλλάζοντας τη συνείδηση, τις υλικές συνθήκες και την ικανότητα λήψης αποφάσεων των γυναικών, μετατοπίζουμε τη βάση της εξουσίας τους από την ανάγκη άσκησης του Α.Γ.Γ.Ο.

4

Οι γυναίκες δεν θα σταματήσουν την πρακτική παρά μόνο αν αποκτήσουν αντίστοιχη ή μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη εντός των κοινοτήτων τους (π.χ., μέσω της εκπαίδευσης, της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, στην ιδιοκτησία, σε οικονομικές ευκαιρίες, στην πολιτική ηγεσία, κ.ο.κ.).

5

Η εμπδυνάμωση των γυναικών και η συμμετοχή τους στην ανάπτυξη της κοινότητάς τους και της χώρας τους είναι επομένως ζωτικής σημασίας στη διαδικασία εξάλειψης της πρακτικής.

6

Γύρω από τις γυναίκες πρέπει να οικοδομηθεί ένα πλαίσιο στήριξης και συναίνεσης από την κοινότητα προκειμένου να αποκατασταθεί αποτελεσματικά η ισορροπία στη βάση εξουσίας. Οι άνδρες, ιδίως, πρέπει να συμμετάσχουν στη διαδικασία και να την οικειοποιηθούν.

7

Για την προώθηση της ισότητας των φύλων και τη συνολική ανάπτυξη, είναι απαραίτητη μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την προαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των αντίστοιχων δικαιωμάτων (SRHR) και για την πρόσβαση σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και ο έλεγχος των επιλογών ζωής.

8

Είναι ζωτικής σημασίας μια εις βάθος γνώση των κοινοτήτων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν, προκειμένου να προσαρμοστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται και να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ END FGM ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1

Να εξασφαλίσει ότι η μελλοντική ποιοτική έρευνα της Ε.Ε. σχετικά με τον Α.Γ.Γ.Ο. θα εξετάσει τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών και το πώς επηρεάζει τη διαιώνιση της πρακτικής.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ END FGM ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.:

1

Να ασχοληθούν με την εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο. στον πολιτικό διάλογο με τις χώρες-εταίρους και τις περιφερειακές οργανώσεις, και να συζητήσουν τους τρόπους βέλτιστης εφαρμογής των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στις διεθνείς και περιφερειακές συνθήκες καθώς και στην εθνική νομοθεσία των χωρών-εταίρων.

2

Να ασχοληθούν με το ζήτημα του Α.Γ.Γ.Ο. στον διάλογο με τους εμπλεκόμενους φορείς στην εθνική πολιτική για το ευαίσθητο αυτό ζήτημα. Είναι επιτακτική ανάγκη να συμπεριληφθούν σε αυτούς τους διαλόγους γυναικείες οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών και ακτιβιστές για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ήδη εργάζονται για τον τερματισμό της πρακτικής του Α.Γ.Γ.Ο., μαζί με τα κορίτσια και τις γυναίκες που πλήττονται άμεσα από την πρακτική, ηγέτες της κοινότητας, θρησκευτικούς ηγέτες, εκπαιδευτικούς φορείς, ιατρικό προσωπικό και κυβερνητικούς αξιωματούχους τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

3

Να διασφαλίσουν την ένταξη του Α.Γ.Γ.Ο. με μετρήσιμους πόρους και δράσεις στο Νέο Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για την Ισότητα των Φύλων και τη Χειραφέτηση των Γυναικών στην Ανάπτυξη (GAP).

4

Να ενσωματώσουν την εξάλειψη του Α.Γ.Γ.Ο. σε ευρύτερες αναπτυξιακές πολιτικές, προγράμματα και σχέδια σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, της διακυβέρνησης, της παιδείας, του πολιτισμού και της οικονομικής ενδυνάμωσης, χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση συνολική, ολοκληρωμένη και βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα.

5

Να διασφαλίσουν ότι ο Α.Γ.Γ.Ο. θα προσεγγιστεί ορθά στις τελικές συζητήσεις για το πλαίσιο ανάπτυξης μετά το 2015 και ότι θα εμφανίζεται σαφώς στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (SDG).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Επιτροπή Εξάλειψης των Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (CEDAW), Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού (CRC) (2014). Joint general recommendation/general comment No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women, & No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices (2014), CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18, 14 Νοεμβρίου 2013, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/l8z8U7>
- Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) (2011). Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Στρασβούργο, Council of Europe Publishing, 2011, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/Jjahof>
- Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) (2013). Female genital mutilation in the European Union and Croatia – Έκθεση, Βίλνιους, EIGE, 2013, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/Mubr0Y>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2009). Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Μαρτίου 2009 σχετικά με την καταπολέμηση των ακρωτηριασμών των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην Ε.Ε. (2008/2071 (INI), διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/RX5kHd>
- Feldman-Jacobs, Charlotte (επιμ.), (2013). «Ending Female Genital Mutilation/Cutting. Lessons from a decade of progress», Ουάσινγκτον, Population Reference Bureau (PRB), 2013, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/dnWku6>
- Johansen, R.E.B., Diop, N. J., Laverack, G., & Leye, E. (2013). «What Works and What Does Not: A Discussion of Popular Approaches for the Abandonment of Female Genital Mutilation», *Obstetrics and Gynecology International*, 04/2013; 2013:348248. DOI:10.1155/2013/348248, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/4l8TY7>
- Ανοικτή Ομάδα Εργασίας για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (2014). Proposal of the Open Working Group for Sustainable development Goals, 19 Ιουλίου 2014, διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/b529NS>
- Pasquinelli, C. (2000). «Anthropology of female genital mutilation» (εισήγηση που παρουσιάστηκε στην Afro-Arab Expert Consultation on Legal Tools for the Prevention of Female Genital Mutilation, Κάιρο, 21-23 Ιουνίου 2003. Διοργάνωση: AIDOS, No Peace Without Justice & Egyptian Society for the Prevention of Harmful Practices. Πρώτη δημοσίευση στο: C. Pasquinelli, *Antropologia delle mutilazioni genitali femminile. Una ricerca in Italia, Ρώμη, AIDOS, 2000*), διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/6dZHCE>
- Toubia, Nahid (2003). «Legislation as a Tool for Behavioural and Social Change» (εισήγηση που παρουσιάστηκε στην Afro-Arab Expert Consultation on Legal Tools for the Prevention of Female Genital Mutilation, Κάιρο, 21-23 Ιουνίου 2003. Διοργάνωση: AIDOS, No Peace Without Justice & Egyptian Society for the Prevention of Harmful Practices), διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/FWaQGd>
- O.H.E. (1994). International Conference on Population and Development, Programme of Action. Επετειακή έκδοση εικοσαετίας, Νέα Υόρκη, UNFPA, 2014, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/tcHykh>
- O.H.E. (1995). Fourth World Conference on Women, Πεκίνο, Κίνα – Σεπτέμβριος 1995, Beijing Declaration and Platform for Action, διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/dNLHn1>
- UNICEF (2010). «Domestic Violence Against Women and Girls», *Innocenti Digest 6*, Φλωρε-

ντία, UNICEF. Ερευνητικό Κέντρο Innocenti, 2000, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/H76Nbx>

UNICEF (2000). «The Dynamics of Social Change: Towards The Abandonment of Female Genital Mutilation/Cutting in Five African Countries», Innocenti Insight, Φλωρεντία, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/k9OLvB>

UNICEF (2013). Female Genital Mutilation/ Cutting: a statistical overview and exploration of the dynamics of change, Νέα Υόρκη, UNICEF, 2013, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/bjWQfV>

Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. Ψήφισμα «Intensifying global efforts for the elimination of female genital mutilations», A/RES/67/146, 20 Δεκεμβρίου 2012, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/mzUCHS>

Ταμείο του Ο.Η.Ε. για τον Πληθυσμό (UNFPA) (2008). Global consultation on Female Genital Mutilation/Cutting. Τεχνική έκθεση, Νέα Υόρκη, UNFPA 2008, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/UDFC1d>

UNFPA/UNICEF (2013). Joint Evaluation UNFPA – UNICEF Joint Programme on Female Genital Mutilation /Cutting: Accelerating Change 2008-2012, Νέα Υόρκη, Evaluation Office of UNFPA / Evaluation Office of UNICEF, 2013, διαθέσιμο στο:

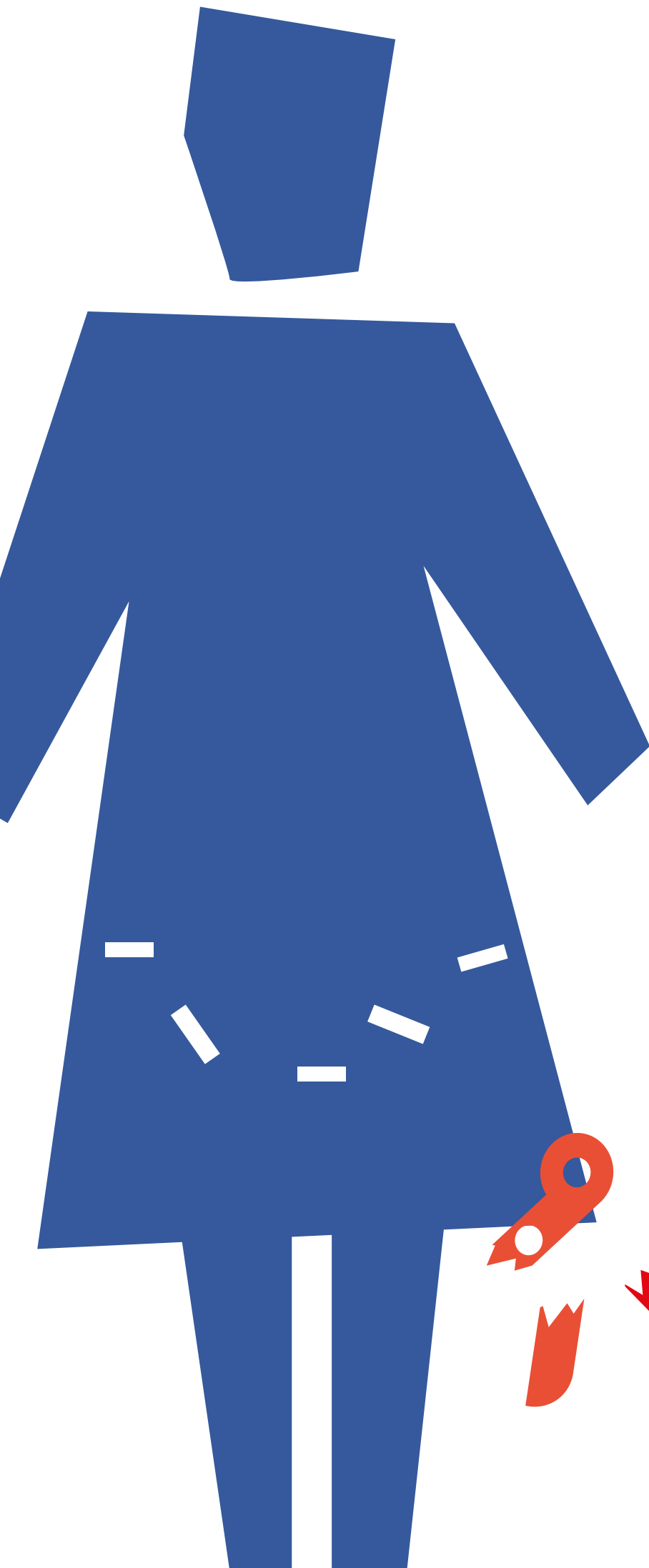
<http://goo.gl/0Fz8B3>

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ.) (2008). «Female genital mutilation». Ενημερωτικό Δελτίο υπ' αριθ. 241, ενημερωμένη έκδοση, Φεβρουάριος 2014, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/k1XDzw>

World Vision (2014). «Exploring the Links: Female Genital Mutilation/Cutting and Early Marriage», κείμενο έρευνας, Λονδίνο, World Vision, 2014, διαθέσιμο στο:

<http://goo.gl/VVDtNm>

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΕΤΑΙΡΟΙ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ

Το έργο χρηματοδοτείται
από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης